

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 11. ANULU XVII.

Telegrafulu este de done ori pe septemana: joia si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditoru foiei pe afara la c. r. postale, cu bani gati prin scrisori francate, adresate catre expeditoru. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. si tieri straine pe unu anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 6/18 Februaru 1869.

Caus'a româniloru din Transilvani'a.

Mai bine de trei ani s'a disu si s'a scrisu multe despre caus'a româniloru din Transilvani'a. Ea a fostu discutata intre români mai cu sêma din doue puncte de vedere. Unulu alu acelu ce inainte de a intrâ in diet'a din Clusiu la 1865 se determinasera pentru politic'a activitatiei, altulu este alu acelu ce au parasitu politic'a activitatiei si mai târziu s'au determinatu a fi passivi. Cei dintâiu, vedendu nestabilitatea sistemelu urmate unele dupa alte de la 1848, cari insa nici unele nu se mai întorsera inapoi, cugetara ca dupa ce-si voru luâ o asiâ numita basa de operatiune, ceea ce sa le servesca ca unu radimu dela care sa-si indrepte actiunile sele, sa nu lasa neocupatu terenulu ce i se va putea veni si natiunei române si de pre acêst'a sa lupte pentru natiune cu orice ocaziune si sa caute a face tôte acuzitiunile putincioase pentru români. Cei de alu doilea se decisera a acceptâ pâna la redeschiderea dietei ardelene si pâna atunci a nu face nimic'a.

Acest'a e pre scurtu cuprinsulu celoru doue directiuni politice ale româniloru din Transilvani'a.

Dêca cautâmu inapoi asupr'a aniloru de cându e inaugurata er'a de fatia, fâra de a partini, trebaie sa marturisimu ca pre urm'a celoru ce au imbrati-siatu activitatea vedemu unu votu separat datu in audiulu tierii si alu Europei, carele pretinde redeschiderea dietei tronane pentru desbaterea cestiunei uniunei; o lege in privint'a bisericeii gr. or. cãrei i urmâ congresulu natiunale bisericescu; unu protestu sêu o reclama din partea unui deputatu românu, de a fi respectata limb'a româna in diet'a Ungariei; vedemu proiectulu de resolutiune in cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, cari tôte fura aplaudate si de marturisitorii passivitatiei si inca cu mare caldura; ba respectivulu deputatu i se facura si ovatiuni demonstrative pentru castigurile morali ce densulu ca unu membru alu politiciloru de activitate le-au castigatu la diet'a din Pest'a.

Passivistii au asternutu doue memorande unulu de cuprinsulu votulu separat alu activistiloru si altulu totu cam asiâ; insa Transilvani'a aru fi fostu tôte reprezentata in diet'a din Pest'a si dêca se ablieneau români dela participare, si atunci pâsurile româniloru transilvaneni de siguru nu erau asiâ cunoscutu dupa cum suntu ele acum si inca fâra de a se fi sacrificatu ce-va din interesele române.

Cu tôte aceste noi de unu tempu incôce nu vedemu alta decâtu incriminâri asupr'a procederei celei dintâiu ba chiaru si amenintiâri din unele partii. Argumentele suntu afirmatiuni cari se întielege ca nu potu argumentâ nimic'a.

Amu cugetatu si noi din capulu loculu asupr'a urmârilor activitatiei. Amu speratu de-si nu ne-amu facutu iluziuni. Amu sciutu cu cine avemu de a face si de-si ne-a indignatu purtarea majoritatiei magiare in dieta si pres'a ei cea preocupata pâna la oibia afara de dieta, noi amu crediutu, ca in unu statulu cu unu trecutulu asiâ de variatu in cei doue-dieci de ani din urma, nu e rationalu a pune de voia buna lacatu pre gura, la mai bine de unu milionu de români.

Noi credemu ca diet'a Ungariei a vatematu destulu de tare pre tôte natiunitatele reprezentate acolo; tuturoru li s'au facutu nedreptate. Dara pentru ce nu se retragu acele pâna voru face magiaru alte legi mai bune? Voru raspunde, ca noi trebaie sa fimu acolo, firea-mu câtu de putieni, câci noi i avemu datoru a ne aperi interesele nostre. Noi întrebâmu acum ca pentru ce postescu fratii ungureni, cari sci bine ca magiaru, secuii si sasii transilvaneni se afla in diet'a Ungariei, si ca acolo se desbatu cestiuni cari atingu si interesele

nostre ale româniloru transilvaneni, câ numai noi sa ne ablienemu de totu dela acea dieta, mai alesu cându se sustiene ca tier'a e reprezentata in dieta?

Repetimu ca pre noi ne scurtêza foarte tare legea electorale, ne scurtêza insa si mai multu pronunciarea câ sa nu participâmu la alegeri, pentru ca prin acêst'a poporulu ametitu, o parte merge la alegeri, ca-lu duce, o parte nu merge, si resultatulu e, ca noi perdemu si vre-o câte-va locuri de deputati câte le-amu puté ocupâ noi si câte le-amu puté folosî, cum s'aru veni mai bine intereselu nostre natiunali.

Amu recomandâ o mai seriôsa apretinire a situatiunii nostre, decâtu vedemu manifestându-se in cele mai multe partii; amu recomandâ a fi mai seriôsî si in comparatiunea situatiunii de fatia cu cea carea a adusu schimbârile din tempulu acêst'a. Dupa chipsuirea nôstra noi nu aflâmu asemenare si de aceea noi nici nu adserimu resturnarea sistemulu trecutulu altui, decâtu eveniminteloru europene si resistintiei compacte a poporeloru Ungari'e i, si cu tôte resistintia dêca nu venea o catastrofa ca cea dela Sadova, Ungari'a erâ tarita in turentii cari nu i-aru fi placutu.

Revista diuaristica.

N. Fr. Blatt scrie in revista politica sea urmatorele: Multiamimu lui D-dieu, câci resbelu nu va fi Coresp. din Parisu a „Gazetei nationale“ din Berlinu a compusu unu horoseopu politicu a cârei resultatu e ca vomu avea pace, de si Victoru Emanuelu, regele Italiei, si — Franciscu Iosifu I, imperatulu Ausriei si regele Ungariei aru dori unu resbelu, de si chiar imperatorele Napoleonu nau perdutu din vedere planurile pentru restaurarea ecuilibruluiu europeanu struncinatu prin evenimintele dela Sadova si de si isvorulu din care scôte „Gazeta de Colonia“ scirea despre negociatiunile secrete intre Victoru Emanuelu si Napoleonu e adeverala. Se pôte insa, adauge compunatoriulu heroseopului, ca corespondintia despre eventualitatea unei conveniri a Italiei cu Franci'a, s'ar fi escatu din alte motive, repetu insa, ca despre nescie negociatiuni sêu chiar despre ori-si care redactiune a unui pactu prin care Franci'a nu s'ar obligâ la alta decâtu a mijloci ca Itali'a sa se recompense din partea Austriei, precându cestiunea Romei, cari n cestiunea vitala a Italiei o aru lasa cu totul la o parte, celu putiennu pentru astadata nu pôte fi verb'a si in privint'a politiceii romane deocamdata nu pôte primi Napoleonu III nici unu engagementu.

Si alta cauza insa numai putieni esentiale vorbesce contra esistintii astorufeliu de negociatiuni. Si intru adeveru aceste aru fi cu totul de prisosu. Cugete Itali'a cum ei place, fie fatia cu Franci'a in ori-ce positione nefavorabila, ea totu nu se va putea retienea in neutralitate, cându aru veni la unu atacu.

Intre Austri'a si Franci'a indesuita nu va putea face frontu ambeloru puteri, fie simpathiile ei chiar si in alte castre. Si Napoleonu III scie forte bine, câ Victoru Emanuelu cu Camari'a s'a, precum si Imperatoriulu Franciscu Iosifu cu confidentii sei estroconstitutionali nu suntu neaplicati unui resbelu, si problem'a sea nu e, de a castigâ pentru sine pre Victoru Emanuelu de care e siguru, ci mai multu parlamentulu, pre care cu promiterea Tirolului sudiculu va prea putea atrage. Pre acêst'a l'ar câstigâ politic'a francesca numai prin o deslegare natiunale a cestiunii Romei. Natiunea insa si representantii sei aru sustienea mai bucirosu pacea si de acêst'a s'aru bucura si poporele cu camerele din monarchia austro-magiara. Acêst'a ei trebaie pace, chiar si cându ar fi mai bine pregatita, decâtu e intru adeveru.

Dupa aceste continua horoscopistulu politicu: magiaru a câroru votu cade greu in compania suntu contra unui resbelu cu Germani'a. Deo parte din caus'a simpatiloru câtra Prussi'a (!) de alta, pentru ca au destulu tactu politicu ea se prevêda, ca ori ce restaurare a influintiei austriace in Germani'a, se face pre contulu Ungariei. Cându aru succede influintiei prusesce, a dispune Romani'a la o tiena mai amicabile — mirare ca pâna acum nu s'a potutu nimica observâ — atunci aru avea din partea acêst'a putiena temere. Romanii suntu orbiti de fanatismulu loru natiunale. Ei sci ca Ungari'a n'are planuri cuceritoare; ea nu se va încercâ cu mai multe elemente eterogene, decâtu are deja. Tienut'a ei provocalôre fatia cu români din Transilvani'a si iritamentele cu care ei stimuleza, aru legâ Ungariei manile fatia cu proiectele camarilei austriace. — In fine profetulu horoscopistu cade singuru in dubietate in implinirea profetiiloru sele si dice: resbelulu s'aru putea evita prin inseciintiarile natiunii francesce contra ambitiei imperialistice, prin validitatea intereselu celoru mai vitali din partea poporulu italiannu si austro-magiaru si in fine prin o actiune diplomatica. Cea din urma o aru putea luâ asuprâ-si singuru Angli'a, cându Gladstone aru remanê fidelu principiiloru sele si aru grupâ in giurul se natiunale neutrale, precum Itali'a, Belgiulu, Hollandi'a si Elveti'a; atunci nici Austro-Ungari'a nu s'aru retrage influintiei sele.

Dorere insa, Angli'a pricepe politic'a de neamestecare intr'unu chipu, prin care singura se periclitêza, si lordulu Clarendon n'are energia si fatia cu Franci'a pôte nici independintia destula, dea realisâ o initiativa, cari aru glorificâ Angli'a pentru totu deun'a. Totu-deun'a insa se fimu pregatiti pentru reu sperându binele. Deocamdata pacea nu e periclitata, dilele frumoase ale primaverei lo vomu petrece in pace neturburata.

Pentru resbelulu greco-turcescu nu trebaie sa ne ingrigimu.

Elu se va delaturâ in sensulu declaratiunii conferentiale, de si regele va aflâ impedimente la formarea ministeriului pacificu.

Reproducemu dupa „Tier'a“ urmatorelu articulu, unicu in felulu se, din câte a aperutu in diuarie pâna acum, se întielege câ o curiositate:

Publicâmu urmatorelu articulu estrasu din „L'Opinion nationale“, numai pentru originalitatea sea, si credemu de prisosu a aretâ ca suntu departe de a impartesi tendintiele sele.

Alti nori aparu la Bucuresti si in Bulgari'a.

Natiunaltatea româna a prevenitu a formâ unu statulu independentu la Dansrea de josu, dara ea nu se gasesce intrunita întrêga in limitele principateloru Moldaviei si Valachiei. Ea a aruncatu coloni importante, in tierile invecinate, asteliu încâtu formêza unu totalu mai de vre-o 7,693,000 individi, impartiti precum urmeza:

Romani'a	4,320,000 pe	4,707,000
Ungari'a	1,175,000 pe	11,000,000
Transilvani'a	1,104,000 „	2,095,000.
Confinie militare	140,000 „	1,432,000.
Bucovin'a	176,000 „	516,000.
Basarabi'a (rusa)	780,000 „	1,027,000.
Totalu 7,693,000		

E forte întielesu ca intre aceste ramuri deslîpate dela aceeași tulpina, s'a stabilitu onu curentu de idei care tinde la intrunirea mai multoru crâmpee cu mum'a loru patria, care e Romani'a, si însufla celoru-lalte o dorintia forte energica de a se bucura de ôre-care autonomia in mijloculu populatiuniloru slave sêu magiare.

O ochire aruncata asupr'a cartei e de ajunsu spre a ne face sa întiegemu ca populatiunile române din Transilvani'a, din Bucovin'a si din Besa-

